

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

52. Häftet.

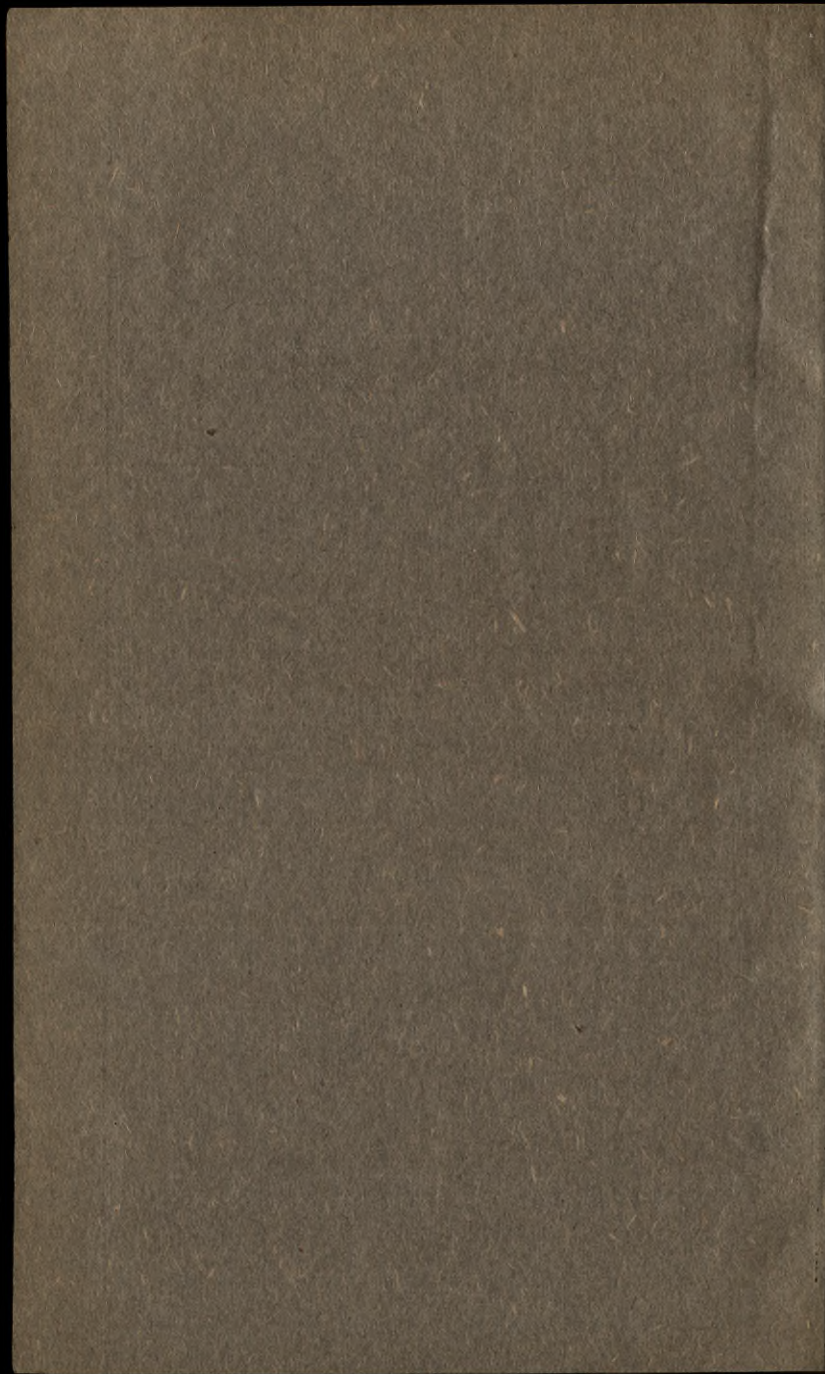
NYTT NOVELL-BIBLIOTEK.

BERÄTTELSE.

(SVENSKT ORIGINAL).

STOCKHOLM,
NYA BOKFÖRLAGSEXPEITIONEN,
26 NORRA SMEDJEGATAN 25.

Obs. Omslagets sista sida.

PÅ VILLOVÄGAR.

BERÄTTELSE

AF

OCTAVIA CARLÉN.

STOCKHOLM.
KARL GUSTAFSSONS FÖRLAG.

STOCKHOLM, NYA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET, 1881.

Det var en ovanligt herrlig dag i medlet af sjuttonhundratalet; sommarsolen nedgöt sitt varmaste skimmer öfver det glada, vänliga danska lustslottet *Jägersborg*, der gracerna, glädjen och trefnaden tycktes hafva uppslagit sitt blomsterdoftande hofläger.

Vid ett fönster i det kungliga lustslottet stod ett ungt par med hänrykta blickar betraktande än hvarandra, än den omgifvande leende nejden, bekransad af herrlig bokskog. Den unga mannens yttre tilldrog sig genast uppmärksamhet; hans höga, rena panna vittnade om allvar och djupsinne, de stora ögonen voro själfulla, och kring munnen lekte ett spirituelt och godt leende, och hela hans väsende och hållning förrådde en viss öfverlägsenhet, eller vana vid att anses som den förnämste. Den unga qvinnan vid hans sida kunde man hafva tagit för gracernas syster, så skön, så englahuld uppenbarade hon sig, der hon, stödjande sig på mannens arm, med tillförsigt blickade in i hans ögon. Dessa båda voro Danmarks glädje, hopp och stolthet, ty den unge mannen var landets 20 åriga thronföljare, *kronprinsen Fredrik* (sedan Fredrik den femte) och hans sköna gränne var hans gemål, den några år yngre prin-

sessan Louise af Storbritanien, dotter till konung Georg II af England.

Danmarks thronföljarepar var nyss förmålt, och efter de långa rader af lysande fester hvarmed denna högtidlighet firats, hade de nu dragit sig tillbaka till det leende Jägersborg, för att ostörda njuta den sällhet, fjerran från den stela prakten vid hofvet i Köpenhamn, der konungens, Christian den sjettes dysterhet och fromlerier, bannlyste all glädje och trefnad.

Det kongliga parets vigsel hade firats med stor prakt och högtidlighet; den unga prinsessan Louise uppträdde vid detta tillfälle i hela glansen af sin majdoftande skönhet, förhöjd af en toilett hvars smak täflade med dess rikedom. Hon var öfversållad med perlor och juveler, hvilkas värde vid den tiden uppskattades till mera en half million pund sterling, eller *omkring 9 millioner kronor*.

Några lyckliga månader förflöto nu på Jägersborg; der de från konungens närhet förjagade sång-gudinnorna funno en solig fristad. Det konst och vitterhet älskande thronföljareparet, lefde aldeles för sina vittra sysselsättningar på det sköna lustslottet. Den älskvärda kronprinsessan lifvades genast vid sin ankomst till Danmark af den önskan att förvärfva sig sitt nya folks kärlek, och var derfor angelägen att lära sig danska språket. Hennes gemål undervisade henne deri, och hon lärde honom engelska istället. Kärleken är en god språkmästare, och de kungliga makarne gjorde lysande framsteg. Redan efter halftannat års förlopp utgjorde det prinsessans största nöje att i sällskap med sin gemål läsa Hö-

bergs lustspel, och derigenom förvärfva sig fullkomlig färdighet i danska språket, och Holberg sjelf var alltid en välkommen gäst på Jägersborg.

Snart afbröts dock det angenäma lefnadssättet på Jägersborg för viktigare värf, i det konung Christian dog, och kronprinsen Fredrik — som Fredrik den femte — uppsteg på sina förfäders thron. Hela hofvet erhöll nu ett annat utseende. I den ascetiska pietismens ställe, trädde ett lefnadsgladt sinne, som spridde nytt lif och ny glans omkring sig. Galla- och Kurdagar blefvo åter införda och hofvet gaf baler och konserter, till hvilka äfven ofrälse personer inbjödros, något som ej var vidtagit bruk under gamla hofvets tid. Theatrarne öppnades åter. Italienska operan omvexlade med fransyska komedier. ty Fredrik V älskade fransyska litteraturen, utan att åsidosätta eller missakta den danska. Han tog den snillrike, länge försummade, dramatiska författaren *Holberg*, som för Danmark var detsamma som Molière för Frankrike, och Cervantes för Spanien, under sina vingars skugga, samt uppmuntrade honom att författa nya lustspel. Hans äldste stycken introducerades ånyo efter flera års afbrott, och väckte i folkets hjertan den största munterhet. Ludvig Holberg var nu dagens hjälte, och alla danska theatervänners firade älskling.

Den nye konungen var mild, vänlig, god och öppen för alla sina undersåtar, höga och låga, och hans gemål hade redan som kronprinsessa förvärfvat sig allas tillgifvenhet i så hög grad att få drottningar i Danmark varit så älskade och beundrade som hon.

Allt tycktes således le emot det unga konungaparet, och när drottningen sedan skänkte sin gemål flera döttrar *) och en manlig thronföljare, var deras lycka fullkomlig, ja, så fullkomlig att den tycktes ej kunna rymmas inom tidens gränser.

Till den mest lysande sidan af Fredrik V verksamhet för Danmark räknades med skäl att vetenskap, skön konst och litteratur i honom funno en i Danmark länge saknad frikostig, ädel och storsinnad beskyddare, som uppmuntrade och belönade förtjensten och talenten hvarhelst hans hand kunde nå den. Så erhöll den i sitt eget fädernesland förbisedde tyske barden, *Klopstock*, »Messiadens» odödliga sångare, en lugn fristad hos konung Fredrik, hvilken gaf skalden fri boning på det sköna slottet *Fridensborg*, jemte en årlig pension, på det att han bekymmerfritt skulle få utveckla sitt mäktiga snilles alster.

Liksom konungen, beskyddade äfven drottningen på det varmaste skön konst och vitterhet, hvarför hennes kretsar ofta illustrerades af deras idkare. Vetenskapsmän, lärde, konstnärer och litteratörer hvimlade om hvarandra bland lysande hof-drägter hos den glada älskvärda drottningen, hvilken alltid var den mest lysande stjernan i den illustra samlingen.

Vid hofvet och öfver hela Danmark och Norge

*) Den äldsta af dessa döttrar, var prinsessan *Sophia Magdalena*, sedan förmäld med konung Gustaf III af Sverige.

— som då tillhörde Danmark — firades vid denna tid, 1749 en fest af högst ovanlig art; det var neml. en jubelfest till firande af *Oldenburgska dynastiens trehundraåriga regering i Danmark*. För trenne sekler tillbaka hade konung Fredriks stamfader Christian I, grefve af Oldenburg, bestigit danska thronen. Sedan den tiden (år 1449) hade, med Fredrik V inberäknad, efter den Förste Christian, i oafbruten linie, följt tolf monarker af samma stam, och denna den Oldenburgska dynastiens trehundraåriga regering*) firades tre dagar å rad på det mest storartade sätt öfver båda konungarikena.

På första festdagen hölls högtidlig gudstjenst i alla Danmarks och Norges kyrkor.

»Sedan trehundra år» — säger Oettiuger i sin danska historia — »hade Danmark med outtröttligt gladt mod offrat sina hjertesöner till den ofta hotade thronens försvar, till beskydd för sitt gamla konungahus, och med sällsynt undersätlig trohet, utan knot, bragt detsamma tusende hårda offer. Under loppet af trenne århundraden hade danska folket hvarken fläckt sin historias blad genom något attentat eller genom någon våldsamt omstörtning. Blott få folk hafva en historia att uppvisa så ren från konungamord, som Danmark, och danskarnes ovanskliga trohet mot deras konungahus stod som ett strålande exempel utan like.»

På den andra dagen af nämnde jubelfest, bevistade hela hofvet operan, och efter spektaklets slut

*) År 1849 hade Oldenburgska dynastien regerat i Danmark 400 år.

var stor maskeradbal på slottet. Tredje jubeldagen bevistade hofvet uppförandet af Holbergs komedi »Don Ranudo di Colibrados» och om aftonen samma dag var den mest lysande bal på slottet, och det är till denna fest vi införa läsaren.

Den praktfulla lifvande dansmusiken begynte; konung Fredrik sjelf öppnade balen med sin stora gunstlings, öfverhofmarskalk *Moltkes* fru, och drottning Louise dansade första dansen med fransyska sändebudet herr *Lemoire*.

Längre fram på aftonen gick konungen omkring och samtalade med de olika grupperna. »Hvarför så allvarsam herr professor? sade konungen, lätt slående en reslig man på axeln, men utan att afvakta hans svar, fortsatte Fredrik sin rond.

Den tilltalade var en, som det tycktes, några och trettio års man, af hög vext, och redliga behagliga anletsdrag, hvilkas på en gång manliga och milda uttryck, ingåfvo i hög grad förtroende. Hans namn var *Carl Gustaf Pilo*, en utmärkt svensk målare, hvilken gjorde sitt land och namn största heder. Dock, hvem känner icke till denne *vår* Pilo, danskarnes stolthet, och svenskarnes ära, denne så rikt utrustade genealiske artist, hvars goda teckning, stortartade manér, liflighet, värma och smak i koloriten, förvärfvat honom ett ärorikt namn i målarekonstens annaler. Pilo var nu professor vid den af konung Fredrik V stiftade målareakademien i Köpenhamn.

Men det var icke endast konungen som bemärkte att Pilos utseende var ovanligt allvarsamt, eller rättare sagt oroligt denna afton; han följdes ständigt

af blickarne ur ett par mörka, varmt skimrande ögon, hvilka tillhörde en ung qvinna, som kunde kallas mera ful än vacker, men hvars sjäfulla hjertegoda utseende och behagliga väsen dock voro högst tilldragande.

»Charlotte,» sade Pilo och närmade sig den unga qvinnan, »jag får här presentera en annan kavaljer till den mig lofvade dansen, förlåt mig, men jag mår illa och måste aflägsna mig. I herr kammarjunkare von Ahlefeldt skall ni finna en mycket skickligare kavaljer.»

Och den svenske professorn gick med hastiga steg mot dörren.

Den unge, spenslige, nästan bildsköne men blasèrade kammarjunkaren, gjorde en något vårdslös bugning för Charlotte, och utsträckte sin hand emot henne. Hon undanbad sig dock nöjet af hans dans, förebärande trötthet. Med ett uttryck af gäckeri sade nu Ahlefeldt, i detsamma han aflägsnade sig:

»Vet ni hvaruti professorsn illamående bestod? han hade feber, den mest förtärande *långtans* feber efter den sköna *Marietta* till hvilken han nu ilade för att gjuta olja på elden.»

En dödlig blekhet öfverfor Charlottes kinder vid dessa ord, hon tryckte hastigt handen emot sitt oroliga hjerta och hviskade: »åter *Marietta*, huru länge skall den sirenen hålla hans heroiska ande i sitt fångsel? jag ville offra mitt lif för att rädda honom undan det förderf som denna förbindelse säkerligen medför.» — Och med en djup suck drog sig den unga qvinnan tillbaka uti en fönstersmyg.

Emellertid hade kammarjunkare Ahlefeldt tillåtit

sig att till en och annan hviska att Pilo aflägsnat sig från konungaparets lysande fest för att besöka en operasångerska, detta kom slutligen äfven till konungens öron, och med rynkade ögonbryn hade han afhört berättelsen derom, dock utan att säga ett enda ord, men man hade märkt att konungen under den återstående delen af aftonen syntes ovanligt tankfull, och en gång hade han halfhögt yttrat: »Mon Dieu! skulle Pilo kunna bedraga mig, vet han hvems villebråd han jagar? omöjligt, hans redliga handlingar och öppna blickar komma en sådan tanke på skam, och dock, hvarför denna förbehållsamhet mot mig, som mera är hans *vän* än konung.»

Emellertid satt det egentliga föremålet för dessa hviskningar och reflexioner, bekymmerslöst hemma i sin yppigt beqväma och sköna boning. Det var på sätt och vis en historiskt rykbar person; nemligen signora *Marietta* — sedan Marietta Scalabrini — vid denna tid hofsångerska och primadonna vid Italienska operan i Köpenham, en konstnärinna af första rangen, hvilken såväl genom sin ovanligt herrliga röst, som genom sin sydländska förtrollande skönhet, vann en utomordentlig beundran. Denna sirén var — enligt en samtida skriftställares utsago — så utomordentligt förförisk, att hof och stad, ung och gammal, rik och fattig, lärda och poeter, officerare och studenter, uteslutande svärmade för henne. Hon var en ljusstrålande sirén på Italienska operahimmelen; hon blef »buren på händerna» och liksom Sonntag sedermera, besjungen på alla språk och i alla versmått. Hennes bild thronade i alla hjertan,

liksom i alla boklädsfönster, att se och höra henne, var för de flesta att älska henne.

Var då denna siréns hjerta lika rent som hennes stämma? hennes karaktär lika storartad som hennes ryktbarhet? det skall synas af det efterföljande.

Den hittills oåtkomlige, allvarlige Pilo hade kommit för nära Mariettas brännande ögonkast, och erhållit ett för hans hjertas frid svårt sår. Han älskade henne med en sorts feberglöd, en plågsam oro, som försatte hans själ i en sorts rusigt tillstånd, och hvaraf han stundom kände sig lyftad till en obeskriflig lycksalighetskänsla, stundom åter nedsjunken i ett olyckligt, mörkt sinnestillstånd. Huru förklara denna känslans motsägelse hos den i allt annat så faste och bestämde mannen, helst hans känsla var besvarad och en besvarad kärlek kallas ju »lycklig»? Jo, Pilo var blott under inflytelsen af ett rus, som han sjelf ansåg vara kärlek, men hans rena karaktär och redliga varma hjerta liksom »kände i luften» att icke allt var solklart och rent omkring föremålet för hans dyrkan. På ärligt öppet vis hade han begärt hennes trolofningsord och löfte om hennes hand, hon hade vägrat honom något bindande löfte, och dock qvarhöll hon honom i sin kärleks trollnät så fast, att den karaktärsfaste mannen i hennes hand var ett viljelöst rö. — För hennes skull förbisåg han alldeles den stilla qvinligt hulda *Charlotta Desmare* hvars föräldrars hus han haft som ett hem alltsedan han kommit till Köpenhamn.

Marietta aktade sig noga att gifva Pilo något för henne sjelf bindande löfte, emedan hon hade en

ännu mera lysande tillbedjare än den snillrike professorn, och denne tillbedjare var den 25-årige konung Fredrik sjelf; han var menniska, och för en konungs alla frestelser dukade äfven han under för en tid, och denna operasirén rubbade i moraliskt hänseende han lefnadshjul ur dess blanka snörräta linie, och rispade några icke så lätt utplånade märken deri.

När Pilo infann sig på den förutnämnda festen var det redan i början med känslor af feberaktig oro, emedan han nyligen varit hos Marietta, och då ett bud i festsalen underrättade honom att hon blifvit angripen af ett hastigt illamående, glömde han allt omkring sig, och hastade från den bullrande festen till den dyrkades boning. Illamäendet var blott en förevändning för att få den trogne slafven till sina fötter, emedan det harmade henne att ej hafva blifvit inbjuden till den kungliga festen, hvilken hon då äfven ville beröfva Pilos närvaro.

Konung Fredriks kärlek till Marietta var ännu en hemlighet för allmänheten, ty konungen hade af aktning för sin gemål och allmänna opinionen, anbefallt såväl Marietta sjelf som sin förtrogna kammarherre den största varsamhet och tystnad.

Pilo hade visserligen hört en och annan hviskning om att den sköna Marietta var honom otrogen, men hvem hans rival var derom hade han ej den ringaste kännedom. Hans redliga hjerta ville ej heller inrymma några tvifvel, och förgäfves voro alla varningar och goda råd som hans vänner gäfvo, han trodde dem icke. Att Marietta var mer än tillbörligt nyckfull, det hade han sednast den om-

nämnda aftonen erfarit, emedan hon blott af nyck kallat honom från festen, detta förstod Pilo, och ett moln flög dervid öfver hans klara panna, men när hon lindade sina armar kring han hals, och ånyo svor honom de dyraste kärlekseder, försvunno alla moln och han var åter den blindt förälskade mannen.

Äfven konungens vaknade misstankar om hennes trohet, visste den sluge siréne att skickligt häfva. Både konungen och Pilo ansågo sig uteslutande, hvar för sig, vara den gynnade, och så förflöt en tid bortåt, under hvilken Pilo samm i ett sällhetstillstånd som liknade ett rus, ty emellanåt, när förnuftet sökte göra honom nykter, var det som hade han sjelf insett att hans sällhets stjerna hvilade på en mörk grund som han sjelf icke förstod, men en händelse inträffade som spred ljus uti detta mörker, eller bättre sagt, som äfven insvepte hans lyckas stjerna i samma moln.

En afton kom konungens gunstling och förtrogne, den förtjente öfverkammarherren *von Moltke*, till Pilo, och bad denne ögonblickligen inställa sig hos konungen. Moltke fann Pilo blek, med stirrande ögon och ett nästan förtviflansfullt uttryck i sitt ansigte, orsaken dertill få vi sedan se. Pilo infördes genast till konungen; denne stod vid den unge professors inträde med ryggen vänd mot dörren, och betraktade ett porträtt af Marietta, måladt af Pilo. Konungen vände sig långsamt om vid artistens inträde, den molnhöljda pannan och de skarpa blickarne läto Pilo ana att en storm var i antågande.

»Tag plats här,» sade konungen kort, med af sinnesrörelse darrande stämma, i det han sjelf satte sig, och gaf Pilo ett tecken att intaga en närstående stol. Pilo bugade sig fördragsfullt, men förblef stående.

»Känner Ni denna stil och hvem brefvet är ställt till?» fortfor konungen i det han räckte Pilo ett rosendoftande bref, denne mottog och läste tyst. Läsningen räckte knappast 5 minuter hvarunder konungens mörka ögon med ett eget fixerande uttryck voro fästade på Pilos ansigte, som ömsom bleknade, ömsom blossade som eld. Brefvet var ifrån *Marietta* till Pilo, och innehöll de mest glödande uttryck af hennes kärlek till honom. »Nå, hvad säger Ni om detta?» frågade konungen med en vredgad blick på Pilo.

»Jag säger,» svarade denne, »att jag blifvit bebragen, men är dock sjelf utan skuld i samma sak, ty jag är en fri man, *af inga band* förhindrad att älska hvilken *fri* qvinna som helst.»

Konungen rynkade ögonbrynen vid detta djerfva svar, men låtsade ej förstå sidoslängen, utan sade, fåfängt bemödande sig att få rösten lugn och likgiltig:

»Detta bref är ämnadt till er, det har af miss-tag kommit hit, men säg,» fortfor han med ett något hänfullt leende: »hvad ger Ni som lösen för detsamma?»

»*Detta*, ers majestät!» svarade Pilo, och framräckte ett annat rosendoftande bref.

Med häftighet ryckte konungen det till sig, och nu var det hans tur att blekna och rodna under

läsningen. Äfven detta var ifrån Marietta, det var skrifvit till *konungen* och innehöll lika varma, och nästan samma kärleksfraser som det hon skrifvit till Pilo.

Med vredeljungande blickar sönderref konungen brevet, och trampade på de omkringkastade bitarne, derpå fattade han Pilos hand, hvarvid de båda rivalernas blickar möttes med ett sällsamt uttryck och några minuters fullkomlig tystnad inträdde. Slutligen sade konungen långsamt:

»Hon har bedragit oss båda; dessa bref äro förvexlade, under mitt couvert fick jag det bref som var ämnadt till er, och tvertom, af misstag har hon lagt brefven i orätta couverter, och således själf blottat sin trolöshet. Pilo,» fortfor konungen och drog den upprörde unge professorn ned bredvid sig uti soffan, »er djerfhet att på så sätt som skett, framlemna *mitt* förirrade bref, var oerhörd, ty ni förödmjukade med afsigt er konung, men,» sade han med mildare stämma, »jag förlåter det för er kärleks skull, ty jag vet *huru* man kan älska denna qvinna, stackars vän, ni tror er nu hafva förlorat hela er lefnads lycka, men tro mig, en *falsk lycka* blott har ni egt i denna kärlek, den har varit ett irrsken som bedårat och rusat ert varma trofasta hjerta, och förvillat ert klara omdöme, tro mig den kärlekens lycka som icke är bygd på en fast grund af *sann aktning*, är alltid falsk, hvilket förr eller sednare upptäckes, när den bedårade uppvaknar ur sina drömmars förblindelse. Lycklig den för hvilken en sådan upptäckt ej kommer för sent, som *kan* draga sig tillbaka, en sådan reträtt är ärorik, ty ingen seger är skö-

nare än den man kan tillkämpa sig öfver egna *passioner*. Pilo, jag är olyckligare än ni, ty jag *konungen*, stod inför eder förödmjukad och förkrossad af det brottsliga medvetande att hafva förolämpat min ädla gemål! —

Rörd uppsteg Pilo och kysste den unge, men redan så sansade och högsinnade konungens hand, och emellan dessa båda män knöts nu ett vänskapsförbund som fästade Pilo under 30 år tid vid Danmark.

Vid sin hemkomst öfvervåldigades Pilo af alla de starka själsskakningar, och föll i en hetsig och långsam feber, hvarunder han sköttes med outtröttlig ömhet af Charlotta Desmare. Under hans sjukdom tilldrog sig åtskilliga saker som ej blefvo utan inflytande på hans lefnad. Den sköna Marietta som plötsligt öfvergafs både af konungen och Pilo, hvilka båda förklarar hennes egen trolöshet och dubbla spel vara orsaken dertill, var en tid förtviflad och tröstlös, men snart gifte hon sig med kapellmästaren *Schalabrini*, som hon skaffade kapellmästareplatsen, och ännu en tid var *Marietta Schalabrini* Köpenhamns stjärna, och man hviskade att konungen ännu i hemlighet svärmade för den fängslade sirénen. Då hände sig att den förutnämnde vackre kammarjunkar *Dituen von Ahlefeldt* råkade få det olyckliga infallet att uppträda som konungens medtäflare, blott för ett vads skull. Han hade nemligen med en sin kamrat, von Gadam, kammarjunkare hos konungens syster, arfprinsessan *Louise*, ingått ett vad att han inom 4 veckor skulle eröfra den sköna sirénen.

Gadom satte ut en utmärkt arabisk ridhäst, och Ahlefeldt tvåhundra Chriand'orer.

Mariettas hårlock, miniatyr-bild och kärleksbref bestyrkte Ahlefelds seger, och Gadom förlorade sin ståtliga ridhäst. Han berättade hela händelsen för prinsessan Louisa, och hon åter för sin kungliga broder. Konung Fredrik hade, — vi måste sanningsenligt tillstå detta — blott en kort tid hållit sina vackra föresatser att för alltid öfvergifva Marietta, men sedan denna blef gift, hade hon åter utlagt sina trolsnaror för den svage konungen, och han snärjdes ännu en gång deri. Konungen blef dock nu så uppbragt öfver Ahlefelds oförskämda vad, att han blef alldeles utom sig och hans straffdom blef under inflytande af denna känsla, nog hårdt tillämpade. Hans trolösa älskarinna, Marietta och hennes man erhöilo befallning att inom 24 timmar lemna Köpenhamn och innan tre dagar, *Danmark för alltid*. Marietta insjuknade af förskräckelse men måste, så snart hon blef frisk, tillika med sin man för alltid lemna Danmark, då de båda reste till Italien.

Vida sorgligare gestaltade sig den stackars Ahlefeldts öde; han blef aresterad och förd till Fredrikshamn. Hans process företogs genast, och man trodde till börja med att det gällde hans hufvud. Men han benådades dock med lifstids fängelse, och blef afförd till ön Munkholm i Norge.

Den eljes så milde konung Fredrik, var nästan oblidkelig när man förnärmade hans kungliga värdighet, och med Ahlefeldt företog han genast i all tysthet process, emedan han till hvad pris som helst,

önskade undvika all offentlighet af dylika saker. Ahlefeldt anklagades som högförrädare och för att hafva författat en pasquill, der han liknat konungen vid profeten Mahomet, hvilken, som man vet hade flera hustrur.

En dansk historieskrifvare säger att öfver Ahlefeldts dom cirkulerade en sådan mängd rykten, så motsägende hvarandra, att det egentliga motivet öfver tjugo år blef en ogenomtränglig hemlighet. Denne statsfånge som så dyrt fick plikta för sitt öfvermodiga lättsinne, förblef på fästningen Munkholm ända till sin död. Ännu sväfvar öfver denne Ahlefeldt ett så mystigt dunkel, att man ingenstädes kunnat uppsåra när och hvar han egentligen afidit, om Fredrik V:s efterträdare benådat honom, eller om han ända till sin död suttit i samma fängelse. Enligt någras utsago, skall Ahlefeldt, trenne år efter sitt fångslande, hafva slutat sitt lif med själfmord.

Fredrik V, som genom signora Schalabrinis otrohet blifvit fullkomligt botad från sin böjelse, för henne, återvände ångerfull i sin älskvärda gemåls armar, hvilken, med hjertats och förståndets hela takt och klokhet, icke låtit märka att hon gifvit akt på hans öfvergående förirring. Båda älskade hvarandra nu mera än någonsin, båda täflade af medfödd böjelse att taga konst och poesi under sitt ädla beskydd. Det vittra och konstälskande konungaparet beskyddade icke allenast danska, utan ock tyska skalder och lärde.

Det är förut nämndt, att *Fredrik Gottlieb Klopstock* af danska konungen erhöll en fristad i det

vackra lustslottet *Fridensborg* och det var här som han fulländade sitt odödliga epos, »Messias». Till en kär vän skref han på *Fridensborg* nedanstående bref:

»Det är här, så nära nordpolen, icke som ni tänker, och jag tänkt. Jag njuter här landtlefnadens hela lugn och behag, i synnerhet som det är Danmarks bästa och ädlaste man, konungen sjelf, som beredt mig denna stilla njutning. Öfver allt på denna ö äro en mängd praktfulla landtslott strödda. Konungen har valt för sig det minsta, men i anseende till läget det angenämaste af sina lustslott. Han har för sig blott ett kabinet och ett litet audiensrum; men rundt omkring sig skog, i hvilken hundrade korsade alléer ögat förlorar sig. Då jag i går afton erhållit ert så oväntade bref, gick jag i en af dessa alléer på stranden vid sjön upp och ned och läste och omläste detsamma.»

En annan gång skref *Klopstock* till sin vän *Cramer* att han i sin kungliga beskyddares gästvänliga hof förtroligt umgicks med män sådana som *Bernstorff* och *Moltke*. Till samma man skref han en annan gång: »Edra promenader äro icke så sköna som mina; ty finnes väl hos er skuggor, under hvilka man så ofta skådar en så god konung, som den femte *Fredrik af Danmark*?»

Så förflöt tiden lyckligt och under ädel verksamhet för det af sitt folk så högt älskade konungaparet, men skriften säger: »Sorg är ändan uppå all glädje och glans och makt,» och detta fick konung *Fredrik* och hans trogna folk snart erfara.

Drottningen, Fredrik den femtes gemål, hvilken genom hela huldheten i sitt väsende, och älskligheten af sin ädla karaktär, i ovanligt hög grad förvärfvat sig danska folkets kärlek, stod i sin lefnads blomma, då hon några dagar före firandet af sin tjugusjunde födelsedag, blef illamående, hvilket alltmera tilltog. »Med manligt mod och beundransvärd ståndaktighet», säga danska läkarne, led hon svåra plågor, och den 19 December 1751, utandades hon stilla sitt unga, sköna lif.

Efter förutsägelse af hennes amma som varit från Skottland, skulle December månad hafva ett viktigt inflytande på Louise's öde; och denna spådom gick verkligen i fullbordan. Den 18 Dec. var hon född, den 11 Dec. hade hon firat sitt bröllop, den 19 Dec. hade döden ryckt henne ur hennes klagande gemåls armar.

Drottningen hade dött på morgonen, klockan 11 förmiddagen blef sorgetidningen om den älskade drottningens död förkunnad för Köpenhamns bestörte invånare genom det dofva ljudet af alla stadens klockor. Hela folket tillkännagaf sitt djupa deltagande vid denna oersättliga förlust genom en sorg, en smärta, som i lika hög grad hedrade den kära afidna, som det trogna folket, hvilket så upprigtigt begret henne. Vid Louises dödsbädd förblef intet öga tårfrött, ty Danmark hade förlorat sin så hjertligt älskade moderliga välgörarinna, thronens hulda skyddsengel, sin andra *Dagmar*.

Fredrik V, som detta dödsfall djupt skakat, lemnade ännu samma dag kungliga residensslottet, och begaf sig med sin tante, prinsessan Charlotta Amalia,

som tröstande stod vid hans sida, till slottet Rosenborg, i hvilket han förblef ända till drottningens begrafning.

Om detta dödsfall säger »Mercure historique»:

»Den bestörtning i hvilken drottningens död försatt oss alla, är öfver all beskrifning; den är desto större som detta grymma slag träffat vid en tidpunkt, då vi af den gudomliga godheten väntade att hennes majestät skulle gifva staten en arfvinge. Hon dog sedan hon genom sin fromma undergifvenhet uppbyggt alla dem, som voro vittnen till denna så älskliga och värdiga furstinnas död. Aftonen förut hade hon tagit det ömmaste farväl af sin höge gemål, äfvensom af prinsessorna, sina barn, hvilka hon kysste och välsignade. Man hade gjort allt menskligt möjligt för att rädda henne — men förgäfves.»

Drottningens död hade så skakat hennes gemål, att läkarne måste tvenne gånger åderlåta honom, hvilket aldrig förut hade skett med konung Fredrik.

Den 24 December blef drottningens lik utställt på parad i Christiansborgs galleri, och under klockringning i stadens alla kyrkor, hade alla tillträde att se den älskade affidna. Mer än halfva Köpenhamns befolkning skyndade att vid fötterna af hennes lik uppsända en innerlig bön för hennes själs frid, fukta katafalken med sina tårar, och bekransa den med myrten och imorteller. Aldrig hade någon af Danmarks förra drottningar blifvit med så allmän hjertlighet sörjd, som drottning Louise, hvars mildhet och oskuldsfulla väsende gjort henne till hennes

undersåters afgud. Konungen och hela hans hofstat anlade sorg för ett helt års tid, hvarunder dans och nöjen, under hvilken benämning som helst, skulle inställas öfver hela landet. Fredrik var otröstlig. Engelska envoyén sir *Charles Hambury Williams*, som öfverlemnade till honom en egenhändig kondolleansskrifvelse från hans kunglige svärfader, fann Fredrik upplöst i tårar.

Den 16 Januari blef drottningens jordiska stoft fördt till Christiansborgs kyrka, och uppstaldt på en präktig sarkofag. Först tio dagar derefter åtföljde en öfverskådlig skara sörjande af alla folkklasser det kungliga liket till Roskild, sedan i samtliga Danmarks och Norges kyrkor officiella likpredikningar blifvit hållna. Af alla dessa otaliga liktal, såväl på danska som latin, hafva blott trenne blifvit tryckta. Men längre än all denna jemmer, skall det sköna ode lefva, hvilket den tacksamme Messias-sångaren Klopstock, såsom en oförvissnelig lagerkrans nedlagt på denna furstinnas sarkofag.

Vi finna, några månader efter dessa sorgliga händelser, konung Fredrik och Pilo åter tillsammans; men de stodo ej nu som rivaler emot hvarandra, utan såsom pröfvade vänner. Pilos utseende hade ock undergått en betydlig förändring sedan vi sist sågo honom; den förra feberaktiga oron och frånvarande blicken hade lemnat rum för en lugn bestämdhet, och en fridfull glädje strålade nu ur hans trofasta ögon.

»Ers majestät,» sade den unge professorn under det en lindrig färgskiftning förmärktes på hans an-

sigte, »jag kommer för att underdånigst begära ers majestäts tillåtelse till mitt tillämnade giftermål.»

Ett vemodigt leende öfverfor konungens bleka drag, och han frågade hvem Pilo utvalt till maka.

»Ers majestät, det är mademoiselle *Charlotta Desmare*, hon är en engel i godhet och hängifvenhet en skatt som — —»

»Ni är fullkomligt värd, jag känner både henne och hennes far,» *) inföll konungen och fattade Pilos hand, »jag gratulerar er,» återtog han med mild röst, »detta är ingen *falsk lycka*, ty denna förening är byggd på ömsesidig aktning och hjertats tillgifvenhet, och en sådan förening är *sann lycka*. O! måtte denna lycka för er blifva lika lång som *min* varit kort!»

Och Pilo ångrade aldrig att han bortbytt den falska mera skimrande lyckan, mot den stilla som spred värma, glädje och frid i hjertat. Han blef lycklig, och blef äfven alltmera utmärkt som konstnär. Efter 30 års vistande i Danmark återvände han till Sverige, der han vid 70 års ålder började måla konung Gustaf III:s kröningstafla, som anses vara ett af hans utmärktaste arbeten, men hvilket, tyvärr! icke blef fullt färdigt, emedan konstnären dog innan det hann fullbordas **).

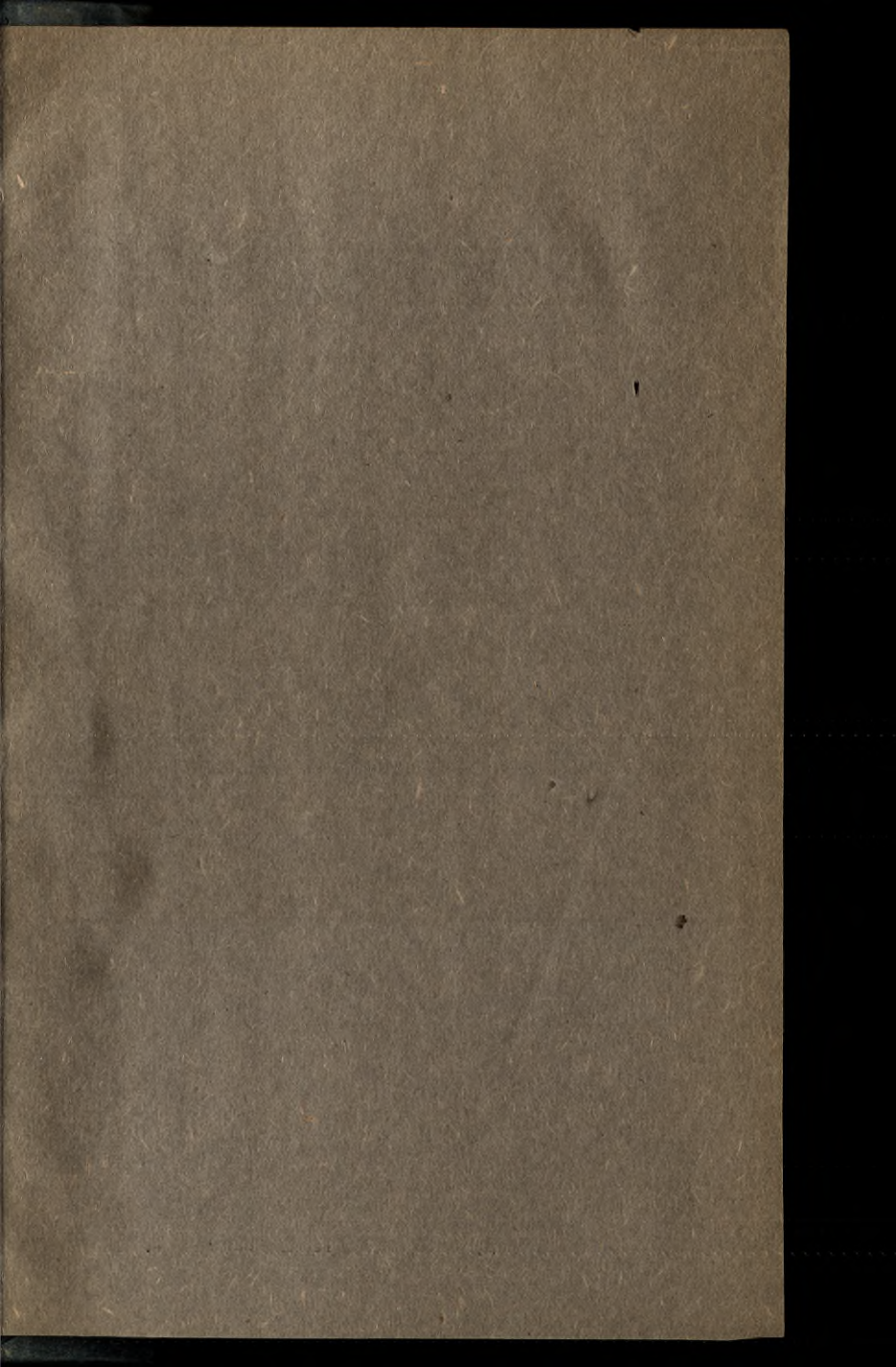
Konung Fredrik V förmälde sig sedan för andra gången med prinsessan *Juliana Maria* af Braunschweig-Bevern. Hon var Kejsarinnan Maria Theresias af Österrike syskonbarn, och svägerska till Fredrik

*) Charlotta Desmare var född i Köpenhamn af Franska föräldrar.

**) Denna stora tafla finnes nu på Nationalmuseum.

den store i Preusen. Detta äktenskap — ingånget af politiska skäl — blef dock icke så lyckligt för konung Fredrik som hans första förmälning, hvilken var byggd på ömsesidig *personlig* aktning och tillgifvenhet. Fredrik V fick således i alla nyanser erfara skilnaden mellan *falsk* och *sann lycka*.

Observera!

De af våra kommissionärer i landsorten, hvilka veta sig stå i skuld torde **genast** insända **fullständig redovisning**.

Till de, hvilka redan insändt fullständig redovisning, utsända vi med första sista häftet jemte premietaflan.

Expeditionen.

I Stockholm boende subskribenter ega genast att å Expeditionen afhemta sista häftet jemte premietaflan.

Expeditionen öppen kl. 9—1 och 4—6.